ՓՐՈՖԵՍՈՐՈՒՀԻ ՕՐ. ՄԱՐԻ ՊՈՏՈՒՐԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԳԷՍԸ

Յայտնի դաշնակահար Օր. Պոտուրեան որ տարւոյս Յուլիս 7ին հոյակապ քննութեամբ Փրոֆեսորուհի վկայուեցաւ Վիեննայի Երաժշտանոցէն, ազնիւ գաղափարն ունեցեր էր իր առաջին նուագահանդէսը տալու յօգուտ նոյն Հաստատութեան աղքատ աշակերտներուն։ Երաժշտանոցին վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ընդունելով օրիորդին առաջարկը, Նոյեմբեր 4ի իրիկունը տեղի ունեցաւ նուագահանդէսը։

Թողունք որ Վիեննայի «*La Gazzetta*» թերթը խօսի. «Դեռատի դաշնակահար Մարի Պոտուրեան երէկ իրիկուն նուագեց «Պենետեդոյ Մարչելլոյ» քաղաքիս Երաժշտանոցին մեծագոյն սրահին մէջ, ուր հաւաքուած էր նուրբ և բանիմաց ունկնդիրներու հոծ բազմութիւն մը, տօնելով այսպէս concertisteի իր հանդիսաւոր և հրաշափառ մկրտութիւնը։

Վարչութիւնը Հաստատութեան, – որմէ ելաւ նէ, ընտրեալ աշակերտուհի ճինոյ Թալիափիէթրայի ամենապատուական դպրոցին, – ուզեց որ Մարի Պոտուրեան սկսէր իր արուեստագիտական ասպարէզը այն միեւնոյն սրահին մէջ, որ ճանչցաւ աշակերտուհիի անոր առաջին յաղթական յաջողութիւնները, և դեռափթիթ արուեստագիտուհին իր կարգին ուզեց որ իր առաջին պաշտօնական քայլը արուեստին ճամբաներուն մէջ՝ միացած ըլլար գթութեան և ազնուութեան գործի մը, փոխանցելով երեկոյթին մուտքը յօգուտ Հաստատութեան աղքատ աշակերտներուն։

Մարի Պոտուրեանի անձին, իր ամենազգայուն երաժշտական բնութեան, արուեստագէտի իր վեհանձն խառնուածքին, և իր թեքնիքին դաստիարակութեան աստիճանին մասին շատ անգամներ առիթ ունեցանք ըսելու յաջորդ օրն իսկ այն իր յուզուած նուագներուն, որոնք ամէն տարի դպրոցական վերջնական փորձերուն առթիւ, գինքը կը դնէին ամենաբարձր տեղը՝ Երաժշտանոցին ամենալաւ աշակերտներուն միջեւ։

Երէկ իրիկուն, չափուելով կերպակերպ և շատ կարեւոր յայտագրի մը ընդարձակութեանը մէջ, մանկամարդ դաշնակահարը ի վեր հանեց թէ գիտցած է աւելի եւս նրբացնել իր սեպհական միջոցները, խոհուն հեռազօտութեան և խստապահանջ ու բանիմաց խորհրդածութեան մաղէն անցընելով թափն ու խոյանքն իր երիտասարդական ճարտարախօսութեան։

Իր ուսումին հաստատութիւնը, նրբութիւնն իր styliste ի ճաշակին, և իր մեքենականութեան ճկունութիւնը սկիզբէն իսկ յայտնուեցան, և թերեւս աւելի քան ուրիշ տեղ, Պախ-Պուզոնիի հոյակապ Շարոնին մէջ, զոր ներկայացուց իր հրաշալի ճարտարապետական կառուցուածքին պնդակազմ եւ պայծառագեղ քանդակումովը։

Արտայայտութեան զմայլելի անբռնազբօսութիւնը, ձայներու (timbres) հիանալի գանազանութեան մը զարդարանքը, նկարին ծայր աստիճան նրբութիւնը և միանգամայն նուագումին կորովն ու թափը, արթնցուցին առաջին ծափահարուստ հաւանութիւնները, որոնք հետզհետէ բորբոքեցան միշտ աւելի հոծ ու կուռ ծափերու։

Թալիափիէթրայի երեք հետաքրքրական կըտորներուն մէջ, «Մուրքը», «Եգիպտոս փախուստը» և «Քրիստոսի հրաշքը Գեննեսարէթի լճին վրայ», զոր արուեստագիտուհին հրաշալիօրէն նուագեց իբր նուէր մեծարանաց իր վարպետին, և Ռաւելի «Pavane pour une Infante défunte»ի, ցաւագնօրէն եւ քնքշօրէն զգացուած, և հոսուն «Jeux d'eau»ի արտայայտութեանցը մէջ, Մարի Պոտուրեան ի յայտ բերաւ՝ իր դարգնանի ձիրքերուն քով, ձիրքերը նուագիչի, և ասոնց միջեւ, արժանիքներն իր ուժեղ, լեցուն, հնչեղ և աքանչելիօրէն քընքուշ զարկին, մանաւանդ ինչ ինչ pianissimoներու մէջ, և արժանիքները մեքենականութեան մը, որ կը հոլովի անհունօրէն ճկուն, ճշգրիտ, վճիտ և ապահով՝ ճշմարիտ և բուն virtuosismeի մարգերուն մէջ։ Ցատկութիւններ ասոնք, որոնք վերահաստատուեցան պերճախօս և վճռական գործադրութեամբ էջերուն մէջ Լիստի, Պրահմսի և Շոփէնի, որմէ նուագեց Պոտուրեան Scherzo in si bem. min. գտնելով չեշտեր ամենափափուկ արտայայտութեան։

Մարի Պոտուրեանի յաջողութիւնը եղաւ առձեռնպատրաստ և ցնծագին (festoso). ամենաջերմ ծափահարութիւններ ամէն կտորէ վերջ, և նուէր ծաղկեփունջերու, իսկ բեմ կանչուիլը՝ անթուելի անգամներ։

Նուագահանդէսի աւարտումին ծափերու որոտումներ խառնուած *bis, bis* աղաղակներու. Օրիորդը գոհացուց՝ նուագելով երկու կտոր Շիւպէրի «Momento Musicale»ն, և Լիատովի «La tabatière à Musique»ը, որոնք եւս ամենաբուռն ծափերու արժանացան»։

Այսչափ՝ «Gazzetta»ն. և դեռ որքան հիացում և խորին գնահատանքներ ստացաւ համեստ օրիորդը հեղինակաւոր արուեստագէտներէ որոնք իր տաղանդը փառաբանեցին։ Մեզի կը մնայ հիանալ և խնդակցիլ համեստ օրիորդին անզուգական տաղանդին որ նոր պարծանք մ'է Հայ անմեռ հանճարին։

Լիստիրտ մաղթանքներ փայլուն ապագայի մէջ յաղթանակներու և փառքերու։

ԽՄԲ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Գլ. Ուպրավլ. Գլխավոր Տեսչ. Գլավ. Գլ. Ուպրավլ. Գլ. Գլ. Գ